

Att Märka Ord

Henrik A. Davidsson, *Energy and Building Design, Lund University*

Abstract— Även om det är ytterst få av den undervisande personalen på Lunds tekniska högskola som medvetet skulle göra skillnad på kvinnliga respektive manliga studenter så förekommer det ändå. Det finns alltid en risk att undermedvetet ge fördelar/nackdelar av olika slag till olika grupper av studenter. För att undersöka detta gjordes en kvantitativ bedömning av kommunikationen mellan olika studentgrupper och en övningsassistent på ett laborativt moment på en kurs i solvärmeteknik. Resultatet visar på små skillnader hur övningsassistenten pratar med studentgrupper beroende på deras sammansättning ur ett genusperspektiv.

Index Terms—Genusperspektiv, Kommunikation mellan övningsassistent och studenter, Kvantitativ bedömning.

I. INTRODUKTION

ÄVEN om det är ytterst få av den undervisande personalen på Lunds tekniska högskola, LTH, som medvetet skulle kunna göra skillnad på kvinnliga respektive manliga studenter så förekommer det ändå. Det finns alltid en risk att undermedvetet ge fördelar/nackdelar av olika slag till olika grupper av studenter. De gynnade/missgynnade grupperna skulle exempelvis kunna vara kvinnliga/manliga studenter, utbytesstudenter/svenska studenter eller annan indelning som beror på sexuell läggning, politisk tillhörighet eller andra särskiljande egenskaper eller drag. En olik behandling av studenter behöver inte vara menad att skapa fördelar eller nackdelar för någon grupp men kan likväl ge upphov till att situationer skapas som gynnar eller missgynnar vissa studenter.

Undersökningen i denna artikel består av att analysera en övningsassistent under en laborativ övning på en kurs som ges på Institutionen för Arkitektur och Byggd Miljö på Lunds universitet.

Frågan lyder: Kan skillnader registreras med avseende på hur mycket uppmärksamhet, beröm eller hjälp som ges av en övningsassistent till studenter beroende på hur studentgrupperna är sammansatt ur ett genusperspektiv? Vidare, påverkar sammansättningen av grupperna hur studenterna pratar med varandra?

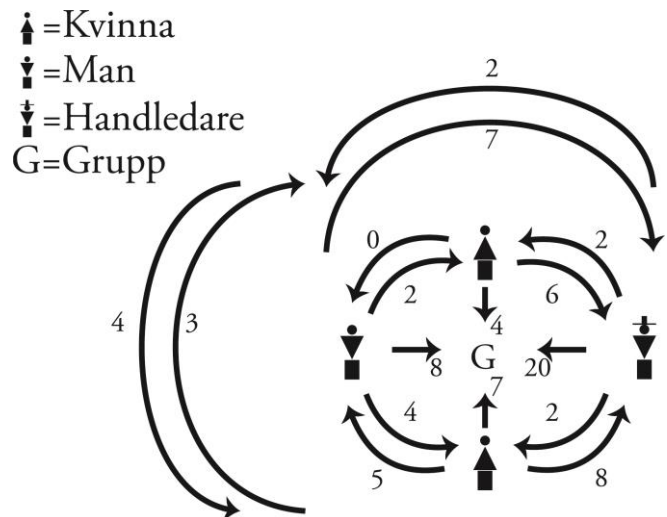
II. METOD

Båda undersökningarna genomfördes genom att videofilma ett laborationsmoment. Ljudupptagningarna transkriberades. Samtliga närvarande var informerade om att deras samtal spelades in. Dock fick studenterna inte reda på till vad materialet skulle användas till annat än att materialet skulle användas för att stärka kursen. Övningsassistenten informerades inte om att det var just dennas kommunikation som till stor del skulle specialgranskas.

Första undersökningen bestod av att räkna antalet meningar och kommentarer som de olika studenterna gav varandra,

övningsassistenten eller till gruppen som helhet. För en specifik student finns fyra alternativa vägar att kommunicera, de två andra studenterna, till gruppen som helhet eller till övningsassistenten. Antalet kommentarer under hela laborationsmomentet räknas samman för varje möjlig ”kommunikationsväg”.

Ett exempel på hur en kommunikation kan se ut visas i Figur 1 nedan. Exemplet är en sammanställning av kommunikationen i en av de studerade grupperna. Legenden upp i vänstra hörnet förklarar vilka symboler som använts för att indikera om studenten är man eller kvinna. Övningsassistenten som är en man är illustrerad med hatt. De yttre pilarna visar kommunikationen mellan de båda kvinnorna samt mellan den manliga studenten och övningsassistenten. Exempelvis visar Figur 1 att mannen i gruppen uttalat två meningar till kvinnan överst i figuren. Denna kvinna har dock inte sagt något till mannen. Detta visas med siffran 0. Till den andra kvinnan, underst i figuren, har mannen uttalat två meningar och kvinnan har sagt fem meningar till mannen. Mannen har vidare gjort åtta uttalanden till gruppen och sju till handledaren. Handledaren har gjort två uttalanden till mannen.

Figur 1. Exempel på kommunikationsflöde.

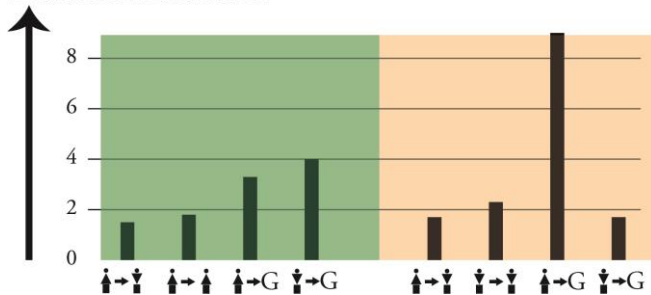
Den andra delen av undersökningen genomfördes genom att övningsassistentens kommunikation med studenterna kvantifierades. Samma inspelade videomaterial användes. Antalet ord, antalet ställda frågor samt antalet givna beröm sammanställdes för alla grupper.

III. RESULTAT

Resultat från sociogrammen visas i Figur 2 och i Figur 3. Samtliga resultat visar medelvärdesbildningar från de genomförda grupperna. Bakom resultatet ligger fem studentgrupper och därmed fem sociogram enligt Figur 1

ovan. När två kvinnor fanns i samma del visas resultat som medelvärde av kommunikationen från båda kvinnorna. Samma sak gäller för männen. De gröna delarna av figurerna visar resultat från de grupper som hade ett numerärt övertag av kvinnor och med orange färg visar delen då männen var i flertal. I Figur 2 visas kommunikationsflödet internt mellan studenterna samt flödet från studenterna riktat till gruppen som helhet. Legenden i Figur 1 förklarar figurerna även i Figur 2 och i Figur 3. Resultatet visar att i de kvinnodominerade grupperna pratar kvinnorna lite mer med den andra kvinnan än med mannen. Detta ses när de två första staplarna i Figur 2 jämförs. Samtidigt pratar männen något oftare med gruppen än vad kvinnorna gör. I de mansdominerade grupperna pratar männen något oftare med den andra mannen än vad de gör med kvinnan. Samtidigt pratar kvinnorna i snitt mycket mer till gruppen än vad männen gör.

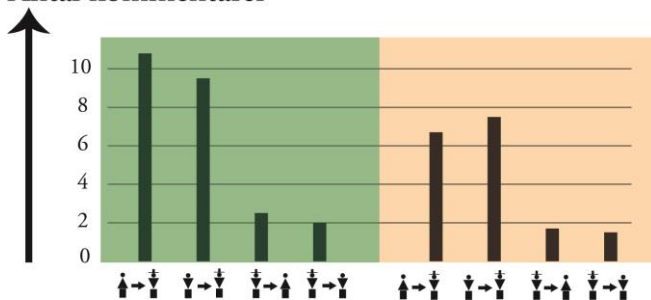
Antal kommentarer

Figur 2. Kommunikationsflöde mellan studenterna.

Figur 3 visar hur omfattande kommunikationen är mellan studenterna och handledaren. De som är i numerärt överläge är också de som pratar mest med övningsassistenten, oavsett om de är kvinnor eller män. Resultatet av övningsassistentens kommunikation med studenterna visar att denna pratar mer med kvinnorna i det fall då kvinnorna pratar mer än männen och att övningsassistenten samtidigt pratar mer med männen när de pratar mer än kvinnorna.

Antal kommentarer

Figur 3. Kommunikationsflöde mellan studenterna, kvinnor och män, med övningsassistenten.

Tabell 1 visar resultat från sammanställning av transkriptionen av övningsassistentens kommunikation med studenterna. Resultatet visar att övningsassistenten i snitt pratar cirka 5 % mer med grupper där kvinnor är i numerärt övertag. Samtidigt ställer denna cirka 10 % fler frågor till de kvinnodominerade grupperna. Mängden beröm ges i cirka 30 % högre utsträckning till de mansdominerade grupperna. Det noterades även att i 4 av de 5 grupperna var det en kvinnlig sekreterare i gruppen. När inspelningen av den andra mansdominerade gruppen gjordes tog batteriet slut i

kameran. Det faktiska antalet ord och frågor står angivet i tabellen. Inom parentes anges det antalet ord och frågor som skulle kunna antas om man antar att diskussionen skulle fortsatts på samma vis som den gjorde för den första gruppen (överst i tabellen).

Tabell 1. Sammanställning av övningsassistentens kommunikation med studenterna.

Grupsammansättning	Totalt antal ord	Antal frågor	Antal beröm	Sekreterare
2 Män + 1 Kvinna	1582	38	3	Kvinna
2 Män + 1 Kvinna	887 (1183)	27 (36)	0	Kvinna
2 Män + 1 Kvinna	1231	26	1	Kvinna
1 Man + 2 Kvinnor	1370	32	1	Kvinna
1 Man + 2 Kvinnor	1423	39	1	Man
Snitt, 2 Män + 1 Kvinna	1332	33	1,3	
Snitt, 1 Man + 2 Kvinnor	1396	36	1	

IV. SLUTSATS OCH DISKUSSION

Eftersom det undersökta materialet baseras på kommunikation mellan fem studentgrupper och en övningsassistent är det omöjligt att dra generella slutsatser. Materialet räcker dock som indikation på hur en kommunikation kan se ut inom en studentgrupp samt mellan studenter och en övningsassistent.

Den största skillnaden med avseende på hur mycket de kvinnliga respektive manliga studenterna pratar med varandra samt med gruppen som helhet tycks vara att kvinnorna pratar mer med gruppen än vad männen gör.

Kommunikationen mellan studenterna och assistenten var jämt fördelad. Kvinnorna och männen pratar nästan lika mycket med assistenten. Dock finns en liten skillnad som indikerar att det överrepresenterade könet pratar mer med övningsassistenten. D.v.s. när kvinnorna är i numerärt övertag pratar de mer med övningsassistenten än vad männen gör. När männen sen är överrepresenterade pratar de mer än kvinnorna. Samtidigt kan man då också lägga märke till att övningsassistenten pratar mer med de som pratar med honom. D.v.s. när kvinnorna pratar mer med övningsassistenten än vad männen gör så pratar övningsassistenten mer med kvinnorna än med männen. Detta är naturligtvis helt naturligt eftersom övningsassistenten svarar på ställda frågor.

Den andra undersökningen som presenterades i Tabell 1 visar att övningsassistenten pratar i stort sett lika mycket med alla grupper. Detsamma gäller mängden ställda frågor samt mängden beröm som ges till studenterna. D.v.s. övningsassistenten ”provocerar” studenterna att tänka och lära sig lika mycket oavsett grupsammansättningen.

En synbar skillnad är dock att de kvinnliga studenterna i en betydligt större utsträckning tar rollen som sekreterare. I fyra av de fem fallen var det kvinnliga sekreterare.

Sista slutsatsen från arbetet blir att övningsassistenten får klart godkänt i sitt sätt att förhålla sig till studenterna. Inga synliga skillnader kunde uppfattas i hur kvinnliga och manliga studenter behandlas.

ACKNOWLEDGMENT

Tack till Peter Bennewitz för hjälp med underlaget för sociogrammen.